

1. וְכִי יִבְנוּ אֲנָשִׁים וְגִבּוֹרִים אֵשֶׁת הָרִיב וְיִצְאוּ יָלְדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אִסּוּן עָנֹשׁ יַעֲנֹשׁ בְּאִשֶּׁר יִשִּׁית עָלֶיהָ בְּעַל הָאֵשֶׁת וְנָתַן בְּפִלְלִים: שְׁמוֹת כֹּה כִּבְשָׁמֹת כֹּה לְאִדָּנִי וְהַשּׁוֹר יִסְקָל: שְׁמוֹת כֹּה לֵב וְאֵם שוֹר נִגְזָה הוּא מִתְּמֹל שְׁלֹשׁ הַיּוֹעֵד בְּבִעְלֵיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ דְּמִיתֵי אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסְקָל וְגַם בְּעָלֶיהָ יִקָּחוּ: שְׁמוֹת כֹּה כִּבְשָׁמֹת כֹּה לְאִדָּנִי וְהַשּׁוֹר יִסְקָל:

שְׁמוֹת כֹּה לֵב וְאֵם שוֹר נִגְזָה הוּא מִתְּמֹל שְׁלֹשׁ הַיּוֹעֵד בְּבִעְלֵיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ דְּמִיתֵי אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסְקָל וְגַם בְּעָלֶיהָ יִקָּחוּ: שְׁמוֹת כֹּה כִּבְשָׁמֹת כֹּה לְאִדָּנִי וְהַשּׁוֹר יִסְקָל:

גרושה נמי תפלוג בדמי ודלות. דקס"ד ללא חקרי צעל האשה אלח כשהאשה תחמיו וק"ק דמאי פריך דתפלוג בדמי ולדות אטו ולדות כררי יניחו דזיכה זהו דהכי פריך לקמן (דף מט.) דצעל גופיה לא היה זכי זהו אי לאו דאשכחן דזכי ליה רחמנא ולאשה לא אשכחן דזכי:

אפילו בא עריה בזנות. צירושלמי צעי ר"ע צעל על אמו צעל על אחותו יכול אף הוא צעל ההריון ת"ל צעל אמות שראוי לקרות צעל יאלו אלו שאינם ראויים לקרות צעל: ונזקקמה לרבה בנזן שגבו מעות.

הוא מצי למימר לרבה אליצא דנפשיה לוקמיה צין בגבו מעות צין בגבו קרקע דכסוף גט פשוט (צ"ב דף קע"ה) מוכח דס"ל אליצא דנפשיה אפילו גבו קרקע אין לו דשעבודא לאו דאורייתא אלא לא חש לדקדק כל כך ולהחריך שיהיה צריך להקשות הריא דשעבודא לאו דאורייתא אהיא דגבו קרקע יש לו ולתנא: וי"ל נחמן שגבו קרקע. פי' בגון שגבו נמי קרקע ולא צא למעוטי מעות דהא דחשיב התם ר"ג מעות כמוחזקין היינו גבי מלוה דכפ"ה משום דזחי יהיב דחוי שקיל אצל הכא לא שייך האי טעמא ור"י מפרש לפי שדרך בני אדם לפרוע מעות חשיב ר"ג מעות כמוחזקים: **אמר רבה שור שהמית בן חורין.** כ"ע ק"ל דלר"א ודאי חייב כדאמרין לעיל ואזי דפריך סבר דאפילו ר"ע מודה דחייב כופר מועד שלא בזנות מאס כופר לרבות שלא בזנות והא דאזכירין ליה לר"ע לאוקמיה צעל השור נקי לדמי עבד ולא צעי לאוקמיה נקי לחצי כופר שלא בזנות היינו משום דמאס כופר לא מרבינן אלא דשאלא בזנות מחייב

בזנותה והיינו דוקא מועד דמחייב ע"פ עדים בזנותה אצל תס ע"פ עדים ליכא כופר בזנותה משום דהביאהו לז"ד וישלם לך שלא בזנותה נמי או ע"פ עדים ליכא לרביי מאס כופר ולהכי פריך ספיר ר"ע לר"א אפילו לאזי דמכח הביאהו לז"ד וישלם לך יש לפוטרו אפילו שלא בזנותה בלאו קרא דנקי וכן (אמר) רב דימי א"ר יוחנן לקמן דאמר אס כופר לרבות כופר שלא בזנותה אפילו לר"ע נמי קאמר הכי ו' דפריך א"ר ורב דאשכחן דפליגי נמי לקמן (דף מט.) אמתי' דשור שהיה מתחבך בזנות כופר שלא בזנותה נראה לר"י אליצא דר"ע פליגי והא דאיתותב רב מצרייתא דמייתי תניא כוותיה דשמואל ותיובתא דרב או תיובתא דרבה לגירסת רשב"ס י"ל דחשיב ליה גמרא תיובתא גמורה משום דאיידי כסופא רבי יהודה ור"ש שס תלמידי ר"ע כדאמרין בסנהדרין (דף פ"ה) וכולן אליצא דר"ע וביצמות (דף ס"ב) נמי אמר עד שצא ר"ע אצל רבותיו שצדקו ושנה להם ור"א ק"ל דאיכא כופר שלא בזנותה בלא ריבוי דאס כופר ולהכי אכזרין קרא דנקי למעוטי תס שלא בזנותה מחצי כופר ואת"ל דמרבינא דאס כופר נפקא ליה כופר שלא בזנותה נמי לר"א ז"ל דבהך סברא דפריך לא מרבינן מאס כופר שלא בזנותה אלא היכא דאיכא כופר בזנותה פליגי איהו אדיר"ע: **מאי לאו בופר לא דמים.** ואת"ל למ"ד (לעיל דף ט.) כופר דמי ניזק מאי איכא צין דמים לכופר ונראה לר"י בגון שמת המזיק דאין כפרה לאחר מיתה כמו חטאת ואשם דאין לאין לאחר מיתה אצל דמים משלם ולפי' חמורה שלא בזנותה מבזוונה והכי נמי יש חומרא אחרת שלא בזנותה מבזוונה למ"ד כופר דמי מזיק דפעמים שהניזק שיה יותר מן המזיק ועוד י"ל דנפקא מינה צין דמים לכופר דמים יכול למחול וכופר אין יכול למחול ואי היה פשיטא לן דכופר שלם אמר רחמנא ולא חצי כופר היה נ"מ נמי להא: **ר"ש דמים וסיפא קנס.** תימה מה מירין הוא זה ואומר ר"י דמצי ליישב פירוש המשנה כן המית שורי את פלוני הרי זה משלם תשלומין שחייבו הכתוב בגון כופר על פי עולמו:

או גיורת. מעוברת מגר ומתו שניהם פטור מן הכל שהוא קודם האילן ואין לה' יורשין כל הקודם בשלה' וזהו זה שישנו בידו קודם לכל אדם אצל ישראלית מעוברת משראל אפילו אין להם בנים יש לה יורשין לירש חלקה ויש לו יורשין לירש חלקו. ודוקא נשמחרה

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

או גיורת זכה אמר רבה בגרושה וכן אמר ר"ג בגרושה אמרי * גרושה נמי תפלוג בדמי ולדות אמר רב פפא התורה זכתה דמי ולדות לבעל אפילו בא עליה בזנות מאי טעמא אמר קרא וכאשר ישית עליה בעל האשה ונוקמה לרבה בגון שגבו מעות ולר"ג בגון שגבו קרקע דאמר רבה גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו ור"ג אמר גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו אמרי הני מילי לבני מערבא אליבא דרבנן כי קאמרי הכא כרבי: אמר ר"ש בן לקיש שור שהמית את העבד שלא בכוונה פטור משלשים שקלים שנאמר כסף שלשים שקלים יתן לאדוניו והשור יסקל כל זמן שהשור בסקילה הבעלים משלמין שלשים שקלים אמר רבה שור שהמית בן חורין שלא בכוונה פטור מכופר שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת אם כופר יושט עליו כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר אין השור בסקילה אין בעלים משלמין כופר איתביה אביי ה"מ משלם ע"פ עצמו מאי לאו כופר לא דמים אי דמים אימא סיפא המית שורי את עבדו של פלוני אינו משלם על פי עצמו ואי דמים אמאי לא אמר ליה יכילא לשנויי לך רישא דמים וסיפא קנס מיהו ע' שנוייא דחיקא לא משנינא לך אידי ואידי דמים

מיהו שקיל פי שנים דשכחא דממילא הוא ופרשהו רבה ור"ג להא דבני מערבא דאמרי לרבנן ככור נטול פי שנים צמלוה מר בגבו מעות ומר בגבו קרקע: **וי אמרי הכא.** בגרושה ולא מוקמין לה כהני: **כרבי.** דאמר ככור נטול פי שנים צמלוה דמי ור"ג ור"א כ"ש צמלוה כדמאן דגביא דמי לא שנה גבו קרקע ולא שנה גבו מעות הלכך אי לא דגירשה שקיל דצעל ככור ומיהו ככור אפילו רבי מודה דלאו הוא דהואיל ואין בו שום חיוץ מחיים לא הוי כשכחא דממילא: **ה"ג א** **ה"מ לנני מערבא אליצא דרבנן כי קאמר הכא כרבי:** שור שלא בזנותה פטור מסקילה כדתנן במתני' (לקמן דף מט.) נחמין להרוג את הבהמה כו' וילפינן לה בגמרא [שם]: כמיתת צעלים כן מיתת השור: **אין השור בסקילה אין הצעלים משלמין כופר.** ור"א דאמר לעיל (דף מט.) אין דיני אלא כמתחבין להרוג כו' פליגי עליה דמדאיתרין קרא למפטריה בתם שלא בזנותה מכלל דמועד שלא בזנותה **א** (בר כופר הוא ועוד מתניתין בהדיא תנא לקמן דפליגי עליה דקמי' מועד שלא בזנותה) פטור ממיתה וחייב ככופר ורבה אקרא סמין ומוקמין למתני' דלקמן כוותיה דהאי דקמי' מתני' פטור מכופר ומסקילה קאמר: **או שורו של פלוני.** במועד אוקימנא בסיקא קמא [ונו]: קמי' מיתה המית שורי את פלוני משלם ע"פ עולמו: **מאי לאו כופר.** ואע"ג דאין השור בסקילה שהרי הודה ואמר כמיתת צעלים כן מיתת השור ואדם בהודאתו אינו נהרג: **לא דמים.** הא דקמי' משלם לאו בתורת כופר דניכסי כפרה דאפילו לא משלם נמי בגון אי לית ליה נכסי לאו בכלל עונש הוא דאין כופר אלא סקילה דשור אצל היכא דאית ליה נכסי ע"כ משלם דמים דלא גרעה מיתה מנוקין דאילו אוקימנא ע"כ דאין בסקילה צעי לשלומי ליה פחת דמיו ה"נ משלם דמיו לירשיו: **אינו משלם ע"פ עולמו.** דשלשים של עבד קנס הן: **ואי דמים.** כלומר ואי ס"ד יש תורת נוקין להיכא דקטליה וע"כ כי היכי דבן חורין במקום שאין כופר משלם דמיו עבד נמי במקום שאין קנס משלם דמיו ואמאי קמי' דלא: **שנויא דחיקא.** בתרי טעמא:

מיהו

פי עולמו ומשלמו בתורת דמים אצל עבדו של פלוני תשלומין שחייבו הכתוב דהיינו שלשים של עבד לעולם לא ישלם על פי עולמו:

(א) (פסחי' ל"ה) ב"ב דף קכ"ד דף קע"ה. א לעיל דף טו: (כתובות מט.) א [לקמן קו. כתובות מט.] ד [ולא, בשלה. רש"י.] א [ב"ב קכ"ד.] א [כ"א ל"ג.] א [כ"א דפרישת לאבי. מהר"ם, ח.] (בכ"א: דפ"י.)

גליון הש"ס

גמ' גרושה נמי תפלוג בדמי ולדות. ק"ל דהא גליון קמא על הירשא דאין צעל נקט לירשיו דתפלוג ה"א דמיו ולדות דמאי שנה אלמנה מגרושה לענין זה וי"ע:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ס"ה כרבי דאמר כו' ה"ג כו' י"ב לפיכך מניחם הרי"מ אצל עולמו כרבי (ושי' בגמרי' מהר"ם א"ש כ' סק"ה):

מוסף רש"י

זכר. החולל כמה שדקו, ואפילו לאחר מיתת הגר חלל זה וזה כו' (לקמן ס"ח). גבו קרקע. מבעל חוב, יש לו. לנכסו פי שקל דהאי קרקע אשתעבד לאזכרון נחיו וכו' שהיה לו במשכנו דמי וחשנינן ליה מוחזק ליעול הנכסו פי שנים (רשב"ם ב"ב קכ"ד). גבו מעות אין לו. דמלוה להנאה יתנה והי מעות אחרים יניחו ואלו לא הוחזק פי שנים (שם). גבו מעות יש לו. שהי מעות הלוה ונמעות חשנינן ליה מוחזק. גבו קרקע. חוב מלוה אכילין, אין לו. לנכסו פי שנים דמעות הלוה ולא קרקע (שם). המית שורי את פלוני. והיני חייב כופר, הרי זה משלם על פי עצמו. קסבר טופסא ממונא (כתובות א.) את עבדו של פלוני. והיני חייב שלשים סלע. אינו משלם על פי עצמו. דקנס יניה, שאפילו אין יפה דינר נותן שלשים (שם).

רבינו חננאל

אמר רבה שור שהמית בן חורין שלא בזנותה פטור מכופר. פ"ח כתב דלית הילכתא כרבה דטלסא לקמן בתיובתא עליה. ור' יוחנן ורשב"ל תרתייחו סבירא להו דכופר שלא בזנותה חייב ככופר בכוונה. ובעיא דרבה דאשוי שלא בכוונה נמי משלם דמים סלקא בחתיק היא, ומעיקרא בעיא דלא חלככתא. והא דר' יוחנן דאמר כופר אם כופר לרבות כופר שלא בכוונה ככופר בכוונה אם עבד לרבות עבד שלא בכוונה כעבד בכוונה הילכתא היא.